

Облік і оподаткування

УДК 338.48:336.76

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15570632>

**Інституційне забезпечення використання біржових механізмів і
особливості бухгалтерського обліку у фінансуванні туристичних проєктів
в умовах кризи**

Графська Орислава Іванівна

доктор економічних наук, доцент кафедри економіки та менеджменту
Львівського державного університету фізичної культури ім. І. Боберського,
79007, Україна, м. Львів, вул. Т. Костюшка, 11,
<https://orcid.org/0000-0002-8134-3771>

Коркуна Іван Іванович

кандидат економічних наук, Заслужений економіст України,
доцент кафедри готельно-ресторанного бізнесу
Львівського державного університету фізичної культури ім. І. Боберського,
79007, Україна, м. Львів, вул. Т. Костюшка, 11,
<https://orcid.org/0009-0005-6282-6881>

Мацюк Степан Петрович

аспірант кафедри туризму
Львівського державного університету фізичної культури ім. І. Боберського,
79007, Україна, м. Львів, вул. Т. Костюшка, 11,
<https://orcid.org/0009-0003-7352-8308>

Прийнято: 19.03.2025| Оpubліковано: 29.03.2025

***Анотація.** У статті досліджено теоретичні та прикладні засади використання біржових механізмів у фінансуванні туристичних проєктів у регіональному вимірі, зокрема в умовах фінансової та інституційної нестабільності, спричиненої воєнною агресією. З огляду на обмеженість бюджетних ресурсів і необхідність диверсифікації джерел капіталу, обґрунтовано доцільність інтеграції туристичної галузі до інструментарію фондового ринку як одного з напрямів забезпечення сталого розвитку. Визначено основні теоретичні підходи до аналізу біржових інструментів у системі фінансування інфраструктурних проєктів, а також уточнено роль бухгалтерського обліку як ключової інституційної ланки, що забезпечує прозорість, достовірність і правову визначеність фінансових операцій з цінними паперами.*

Здійснено критичну оцінку інституційних та обліково-нормативних бар'єрів, що перешкоджають участі туристичних підприємств у публічному ринку капіталів. У роботі запропоновано структурну модель інституційного забезпечення використання біржових механізмів у туризмі, яка ґрунтується на чотирьох взаємопов'язаних блоках: інституційному, нормативному, суб'єктному та механізмах координації з урахуванням обліково-аналітичного супроводу. Особливу увагу приділено принципам функціонування моделі: прозорості, доступності, публічності та ризик-менеджменту - що мають гарантувати її стійкість в умовах кризового періоду.

Львівська область розглядається як пілотна територія для апробації запропонованої моделі, з огляду на її інфраструктурний потенціал, туристичну привабливість та специфіку регіонального економічного середовища. Висвітлено очікувані ефекти впровадження - від зменшення залежності від бюджетного фінансування до зростання фінансової самодостатності туристичних суб'єктів та стандартизації облікової практики в умовах інтеграції до біржового середовища. Отримані результати формують концептуальну основу для подальшого розвитку регіональної туристичної

політики в післякризовий період з урахуванням вимог публічного фінансового управління.

***Ключові слова:** туристична галузь, фондовий ринок, інституційне забезпечення, фінансування, цінні папери, бухгалтерський облік, облікова політика, біржові механізми, регіональний розвиток, фінансова самодостатність, муніципальні облигації.*

Institutional Support for the Use of Stock Exchange Mechanisms and Features of Accounting in Financing Tourism Projects in Crisis Conditions

Hravska Oryslava Ivanivna

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor of the Department
of Economics and Management

Lviv State University of Physical Culture named after I. Boberskyi,
79007, Ukraine, Lviv, 11 T. Kostyushka Street,
<https://orcid.org/0000-0002-8134-3771>

Korkuna Ivan Ivanovych

PhD in Economics, Honored Economist of Ukraine,
Associate Professor of the Department of Hotel and Restaurant Business

Lviv State University of Physical Culture named after I. Boberskyi,
79007, Ukraine, Lviv, 11 T. Kostyushka Street,
<https://orcid.org/0009-0005-6282-6881>

Matsiuk Stepan Petrovych

Postgraduate Student of the Department of Tourism
Lviv State University of Physical Culture named after I. Boberskyi,
79007, Ukraine, Lviv, 11 T. Kostyushka Street,
<https://orcid.org/0009-0003-7352-8308>

Abstract. *The article explores the theoretical and applied foundations of using exchange mechanisms in the financing of tourism projects at the regional level, particularly under conditions of financial and institutional instability caused by military aggression. Given the limited budgetary resources and the need to diversify capital sources, the relevance of integrating the tourism sector into the instruments of the stock market is substantiated as one of the directions for ensuring sustainable development. The study outlines key theoretical approaches to analyzing exchange instruments within the infrastructure financing system and clarifies the role of accounting as a critical institutional component that ensures transparency, reliability, and legal clarity in financial operations involving securities.*

A critical assessment is provided of both institutional and accounting-regulatory barriers that hinder the participation of tourism enterprises in the public capital market. The paper proposes a structural model of institutional support for the use of exchange mechanisms in tourism, based on four interrelated components - institutional, regulatory, stakeholder, and coordination mechanisms - enhanced with accounting and analytical support. Special attention is paid to the guiding principles of the model - transparency, accessibility, publicity, and risk management - which are intended to ensure its resilience under crisis conditions.

The Lviv region is presented as a pilot area for testing the proposed model, considering its infrastructural potential, tourism attractiveness, and regional economic characteristics. The article highlights expected outcomes of implementation, including reduced dependence on budgetary financing, increased financial self-sufficiency of tourism entities, and the standardization of accounting practices within an exchange-integrated environment. The results obtained form a conceptual foundation for the further development of regional tourism policy in the post-crisis period, in line with the principles of public financial management.

Keywords: *tourism sector, stock market, institutional support, financing, securities, accounting, accounting policy, exchange mechanisms, regional development, financial self-sufficiency, municipal bonds.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах воєнної нестабільності, трансформації фінансових потоків та обмежених можливостей бюджетної підтримки особливої актуальності набуває пошук альтернативних джерел фінансування стратегічно важливих галузей регіональної економіки. Туризм, як одна з найбільш постраждалих, але водночас перспективних сфер, потребує не лише оперативного відновлення, а й довгострокової моделі інвестиційної підтримки, здатної забезпечити модернізацію інфраструктури, підвищення конкурентоспроможності та адаптацію до нових соціоекономічних викликів. У цьому контексті фондовий ринок розглядається як потенційне джерело стабільного і відкритого фінансування, що дає змогу отримати доступ до капіталу на засадах публічності, ефективності та ризик-орієнтованого управління.

Разом із тим, практичне впровадження біржових інструментів у сфері туризму стикається з низкою бар'єрів - як нормативно-інституційних, так і структурно-організаційних. Одним із малодосліджених аспектів цього процесу є питання бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в діяльності туристичних підприємств, зокрема в контексті їх інтеграції до біржової інфраструктури. Актуальним постає узгодження фінансової звітності, облікових політик і процедур визнання інвестиційних активів із вимогами відкритого ринку, що потребує відповідної методологічної та інституційної підтримки. В Україні поки відсутня усталена система супроводу туристичних проєктів через фондовий ринок, а регіональні стратегії, як правило, не враховують потенціалу обліково-фінансових механізмів у забезпеченні прозорості та підзвітності залучених ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій. У межах обраної тематики важливими є наукові праці таких дослідників, як Бабко Н., Балаш Л., Гапоненко Г., Герасименко Т., Гринишин Г., Долнікова Ю., Журба І., Завербний А., Єлісеєва Т., Кувавіна В., Нагірняк А., Несторишен І., Омеляненко Д., Паздерська Л., Паньків Н., Парфіненко А.,

Помаза-Пономаренко А., Пушак Я., Романів Н., Шамара І. та ін., які розкрили інструментарій фондового ринку, регіональну політику фінансування туризму, а також нормативно-облікові аспекти в публічному інвестуванні.

Гапоненко Г., Парфіненко А., Шамара І. обґрунтували концепцію сталого розвитку туризму в поствоєнний період, підкресливши потребу в інституціоналізації нових фінансових механізмів як пріоритетного напрямку відновлення галузі. Їхній підхід сформував загальнонаціональну рамку, в межах якої біржові інструменти розглядалися як потенційне джерело капіталу [1]. Журба І., Несторишен І. проаналізували внутрішні резерви зростання підприємств туристичної галузі, приділивши особливу увагу економічним аспектам підвищення ефективності діяльності в умовах змінного інвестиційного клімату [2]. Балаш Л., Гринишин Г. дослідили чинники, що вплинули на інвестиційну привабливість туристичного бізнесу, акцентувавши на необхідності вдосконалення фінансових механізмів підтримки, серед яких перспективними визнали біржові інструменти [3]. Романів Н. у своїй дисертації окреслила механізми підвищення конкурентоспроможності громад, підкресливши роль проектного фінансування у розвитку туризму на місцевому рівні, що є релевантним з точки зору інституційного забезпечення [4]. Hadi D. M. дослідив залежність туристичних компаній від валютних коливань, що набуло особливого значення в контексті обліку біржових ризиків та їх відображення в бухгалтерській системі [5]. Герасименко Т., Омеляненко Д., Кувавіна В. проаналізували чинники інвестиційної привабливості туристичного сектору в післякризовий період, зокрема акцентувавши на обмеженій ролі державного фінансування та потребі в активізації альтернативних каналів залучення ресурсів. Дослідники акцентували також на бар'єрах нормативного характеру й відсутності адаптованих фінансових інструментів [6]. Паньків Н., Паздерська Л. охарактеризували специфіку культурно-пізнавального туризму на заході України, вказавши на обмежене фінансування галузі, що спонукало до пошуку нових джерел, зокрема через публічні інвестиційні платформи [7]. Паньків Н.,

Єлісеєва Т. проаналізували туристичний потенціал Львівщини крізь призму сталого розвитку, віддавши перевагу довгостроковим фінансовим стратегіям із залученням локальних інституційних ресурсів [8]. Завербний А., Пушак Я. розглянули євроінтеграційні виклики й перспективи розвитку туристичної інфраструктури Львівщини, обґрунтувавши необхідність залучення іноземного інвестора та виходу на міжнародні біржові платформи [9]. Нагірняк А. охарактеризував туристичний ринок Львівщини як складову національного туристичного комплексу, виокремивши потребу фінансового оновлення через модернізацію підходів до обліку інвестиційних потоків [10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На основі опрацювання наявних наукових джерел, присвячених питанням фінансування туристичної галузі, інституційного середовища, інвестиційної привабливості та економічної стійкості регіонів, виявлено фрагментарність підходів до залучення фондового капіталу та відсутність цілісних рішень, що поєднують біржові механізми з обліково-аналітичною інфраструктурою. Узагальнення результатів цих праць засвідчує необхідність розроблення комплексної моделі, яка б інтегрувала інституційні, нормативно-правові, суб'єктні та координаційні компоненти системи фінансування туристичних проєктів в умовах кризи.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретичне обґрунтування та структурне моделювання інституційного забезпечення використання біржових механізмів і особливостей бухгалтерського обліку у фінансуванні туристичних проєктів в умовах кризи, зокрема на прикладі Львівської області як простору потенційної локалізації таких ініціатив.

Для досягнення поставленої мети у статті вирішуються такі завдання:

- проаналізовано теоретичні засади біржових механізмів у контексті туристичної сфери;
- виявлено ключові інституційні та облікові бар'єри впровадження фондових інструментів у галузі туризму;

- обґрунтовано модель інституційного забезпечення із включенням обліково-аналітичних функцій, визначено принципи її функціонування та очікувані результати.

Предметом дослідження виступають ті компоненти інституційного середовища, які здатні забезпечити сталість, ефективність, облікову прозорість і публічність залучення капіталу до туристичної галузі засобами фондового ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Біржові механізми виступають ключовим елементом інфраструктури фінансового ринку, що забезпечує акумуляцію, перерозподіл і спрямування капіталу через інструменти вторинного обігу. У контексті туристичної галузі, яка вирізняється високою капіталоємністю, сезонністю та вразливістю до зовнішніх шоків, саме біржові інструменти, зокрема акції, облігації, пайові інвестиційні фонди та спеціалізовані біржові індекси, здатні створити гнучкий, інституційно регламентований і публічно контрольований механізм залучення фінансових ресурсів для розвитку інфраструктури, реалізації інноваційних проєктів і стимулювання регіонального туризму [1].

На відміну від традиційних форм фінансування, таких як прямі субсидії чи банківські кредити, біржові інструменти забезпечують не лише альтернативне джерело капіталу, а й сприяють посиленню ліквідності, формуванню ринкової дисципліни та підвищенню інвестиційної привабливості галузі. Водночас вихід туристичних проєктів на публічні фінансові ринки передбачає відповідну адаптацію облікових процедур - зокрема у сфері визнання, оцінки, класифікації та розкриття інформації щодо фінансових інструментів у системі бухгалтерського обліку.

Відповідність облікових практик туристичних підприємств вимогам біржової звітності стає критичним чинником довіри інвесторів, відкритості проєктів і правової захищеності угод. У цьому контексті система бухгалтерського обліку не є лише технічною складовою, а інтегрується в

загальну інституційну логіку фінансування через фондовий ринок, забезпечуючи обґрунтованість оцінок, облік ризиків і коректність розкриття фінансової інформації [2].

У розвинених економіках туристичні проєкти дедалі частіше інтегруються в біржовий простір як повноцінні об'єкти інвестування, а стандарти обліку, зокрема за МСФЗ, адаптуються до потреб галузевої звітності. Такі дії свідчать про необхідність формування не лише відповідного інституційного середовища в Україні, а й бухгалтерсько-облікової бази, здатної забезпечити прозорість, сумісність і професійну достовірність фінансової інформації в умовах антикризового управління та стратегічного планування.

Формування ефективного механізму фінансування туристичних проєктів через біржові інструменти потребує стабільного інституційного середовища, що поєднує нормативно-правову базу, функціональні фінансові інституції, розвинену біржову інфраструктуру та готовність суб'єктів туристичної галузі до роботи в умовах публічного ринку капіталу. В українських реаліях, особливо у регіональному вимірі, простежуються суттєві бар'єри: слабка нормативна підтримка галузевих біржових інструментів, недостатній рівень фінансової грамотності малого і середнього туристичного бізнесу, відсутність прямих програм стимулювання через фондовий ринок.

Крім того, біржові механізми в Україні залишаються слабо інтегрованими з реальним сектором регіональної економіки, а фондовий ринок переважно не виконує інвестиційної функції у сфері туризму. Туристичні підприємства рідко розглядаються як повноцінні учасники ринку капіталів, що зумовлено як недовірою інвесторів, так і відсутністю прецедентів успішної біржової підтримки таких проєктів. Водночас, саме інституційна ініціатива з боку держави, регіональної влади та бірж здатна запустити процес системної трансформації в цьому напрямі. У Таблиці 1 представлено узагальнення ролі ключових інституційних суб'єктів у стимулюванні інвестицій у туристичну сферу.

Таблиця 1

Роль регуляторів, муніципалітетів і бірж у стимулюванні інвестицій у туризм

Інституційний суб'єкт	Напрями стимулювання	Потенційні інструменти	Основні бар'єри
Державні регулятори (НКЦПФР, Мінекономіки)	Нормативно-правове забезпечення участі туристичних проєктів у фондовому ринку	Розробка стандартів для галузевих облігацій, податкові стимули, цільові емісійні програми	Інертність регуляторної політики, низький пріоритет туризму
Муніципалітети (міське самоврядування)	Ініціювання випуску муніципальних цінних паперів для туристичних об'єктів, формування локальних інвестиційних програм	Туристичні облігації, пільгове залучення капіталу через місцеві проєкти	Брак фахової підготовки, політична фрагментованість
Фондові біржі та фінансові посередники	Просування туристичних інвестиційних продуктів, підтримка лістингу проєктів МСБ	Біржові майданчики для малого бізнесу, створення секторальних ETF, інформаційна кампанія	Низький попит, слабка кооперація з регіонами

Узагальнено авторами [2-6]

Таблиця ілюструє, що саме через координацію дій інституційних суб'єктів можливо сформувати сталу модель підтримки туристичних ініціатив, здатну працювати в умовах фінансової нестабільності й відновлення економіки.

Львівська область посідає провідне місце в туристичному секторі України, поєднуючи високий культурно-історичний потенціал із розвинутою інфраструктурою, транскордонним розташуванням і сформованим брендом європейського туризму. У повоєнний період регіон продовжує відігравати роль логістичного та гуманітарного хабу, що посилює потребу в оновленні й розширенні туристичних об'єктів, адаптованих до нових соціально-економічних умов [7]. Саме це створює передумови для активізації нетрадиційних механізмів фінансування, зокрема через біржові інструменти.

Незважаючи на наявність регіональних стратегій розвитку туризму, інтеграція Львівщини до біржового простору відбувається фрагментарно. Переважно туристичні підприємства залежать від бюджетного фінансування, грантових програм або приватних інвесторів, що обмежує швидкість відновлення та масштабування проєктів [8]. На тлі цього перспективною видається ідея формування туристичних муніципальних облігацій, які можуть спрямовуватися на розвиток інфраструктури, модернізацію історичних пам'яток, екологічний туризм, транспортну логістику, цифровізацію сервісів.

Львів як фінансовий і культурний центр регіону має відповідну адміністративну й академічну базу для запуску пілотних ініціатив - від створення регіонального індексу туристичної активності до розвитку біржового сектору для малого бізнесу у форматі лістингу через спрощені правила допуску. У цьому контексті вагомую роль відіграють органи місцевого самоврядування, які можуть ініціювати співпрацю з фондовими біржами та фінансовими установами щодо створення платформи туристичного інвестування [9, 10].

Отже, Львівська область може стати лабораторією апробації інституційної моделі залучення біржових ресурсів до туристичної сфери, з подальшим поширенням позитивного досвіду на інші регіони України.

У відповідь на зростаючу потребу у диверсифікації джерел фінансування туристичних проєктів в умовах фінансової нестабільності та обмеженості бюджетних ресурсів, виникає необхідність у формуванні цілісної інституційної моделі, здатної забезпечити ефективну інтеграцію біржових механізмів у структуру розвитку регіонального туризму. Така модель має враховувати специфіку туристичної галузі як соціально-економічного феномену, а також адаптувати можливості фондового ринку до реальних потреб місцевих ініціатив. Її архітектура повинна відображати взаємозв'язок між регуляторними органами, фінансовими інституціями, учасниками туристичного сектору та інвесторами, формуючи на цій основі інфраструктуру довіри та довгострокової інвестиційної привабливості.

З огляду на викладені передумови, здійснімо обґрунтування *моделі інституційного забезпечення використання біржових механізмів*.

Архітектура моделі: ключові елементи

Запропонована модель інституційного забезпечення використання біржових механізмів у фінансуванні туристичних проєктів ґрунтується на принципах відкритості, мультиакторності та публічно-приватного партнерства. Її структура передбачає взаємодію чотирьох взаємозалежних блоків: *інституційного, нормативно-правового, суб'єктного та механізмів координації*.

1. *Інституційний блок* включає державні та недержавні організації, покликані формувати середовище для інтеграції туристичних проєктів у біржову інфраструктуру. До нього належать:

- ✓ Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) - як центральний регулятор фондового ринку, відповідальний за ліцензування, розробку стандартів і регулювання біржових процесів;
- ✓ органи місцевого самоврядування - як ініціатори випуску муніципальних цінних паперів і координатори проєктів розвитку туризму;
- ✓ фондові біржі та професійні учасники ринку - як платформи доступу до капіталу, що забезпечують технічну інфраструктуру та андеррайтинг проєктів;
- ✓ агенції регіонального розвитку та туристичні кластери - як посередники між бізнесом і ринком капіталу.

2. *Нормативно-правовий блок* охоплює:

- ✓ національне законодавство про цінні папери, публічні фінанси та місцеве самоврядування;
- ✓ нормативні документи щодо стимулювання інвестиційної діяльності в туризмі;
- ✓ регіональні стратегії розвитку туристичної інфраструктури, адаптовані до інтеграції біржових джерел фінансування.

3. *Суб'єктний блок* охоплює основних учасників процесу:

- ✓ малі та середні підприємства у сфері туризму, які потребують капіталу для модернізації, інновацій або розширення;
- ✓ громади, що виступають ініціаторами місцевих туристичних проєктів та можуть акумулювати кошти через емісію муніципальних облігацій;
- ✓ інвестори (як інституційні, так і приватні), зацікавлені в прозорих, соціально значущих проєктах з потенціалом дохідності й іміджевої віддачі;
- ✓ професійні посередники (інвестбанки, андеррайтери, фінансові консультанти), що забезпечують підготовку проєктів до лістингу.

4. *Механізми взаємодії* передбачають:

- ✓ формування туристичних інвестиційних продуктів - зокрема муніципальних або проєктних облігацій, ETF, пайових фондів;
- ✓ публічний відбір і аудит проєктів, які претендують на участь у фінансуванні через біржу;
- ✓ підвищення фінансової грамотності суб'єктів туризму та створення консультаційної підтримки при підготовці біржової документації;
- ✓ інформаційну платформу взаємодії, яка об'єднує потенційних інвесторів, розпорядників коштів, біржі та ініціаторів туристичних проєктів.

Така архітектура моделі забезпечує не лише технічну можливість залучення біржового фінансування, а й формує інституційну культуру прозорості, довіри та співучасті у розвитку регіонального туризму.

Розроблена модель інституційного забезпечення використання біржових механізмів у фінансуванні туристичних проєктів ґрунтується на концепції взаємодії між державними регуляторами, місцевими громадами, бізнесом, біржовими інституціями та професійною обліковою спільнотою. Такий підхід спрямований на забезпечення сталого обігу капіталу в межах відкритого фінансового середовища, де кожен із суб'єктів має чітко визначені права, обов'язки та інструменти впливу на планування, реалізацію і контроль інвестиційних програм. Стратегічна мета цієї моделі полягає у формуванні такого інституційного простору, в якому фондові інструменти не лише

виконують інвестиційну функцію, а й гармонійно інтегруються з системами бухгалтерського обліку та звітності, створюючи передумови для підзвітності, довіри й реплікованості механізмів фінансування.

Функціонування моделі не може обмежуватись лише формальним залученням туристичних суб'єктів на фондовий ринок. Основою мають стати структурні гарантії якості взаємодії, що охоплюють як інституційні, так і обліково-аналітичні аспекти. У цьому контексті центральне місце займають чотири ключові принципи, які формують не лише концептуальне ядро моделі, а й її операційний контур.

Прозорість означає відкритість не лише інвестиційної інформації, але й облікових процедур, що супроводжують операції з біржовими інструментами. До її складових належать доступ до стандартизованої фінансової звітності, розкриття інформації про ризики, структуру активів, а також механізми аудиту та верифікації даних. Електронні платформи подачі та моніторингу проєктів, єдині формати звітності, публічний доступ до облікових показників - усе це стає умовою відтворюваної довіри до туристичних ініціатив [11].

Доступність передбачає не лише зниження бар'єрів для участі МСП у біржовому фінансуванні, а й забезпечення методичної та консультативної підтримки в частині бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами. Сприяння з боку муніципалітетів, бірж, агенцій розвитку та професійних облікових спільнот дозволить підприємствам адаптуватися до вимог біржової звітності, уникати облікових помилок і формувати прозору фінансову репутацію.

Публічність означає, що процеси ініціювання, обговорення та реалізації туристичних проєктів супроводжуються широким інституційним включенням - як інвесторів і громад, так і органів аудиту й контролю. Публічність у цьому контексті охоплює не лише відкритість ухвалення рішень, а й повну відповідність фінансової інформації загальноприйнятим стандартам обліку, що забезпечує обґрунтованість управлінських дій і запобігає маніпуляціям [12].

Ризик-менеджмент розглядається не лише як система оцінки й мінімізації фінансових і правових ризиків, а й як обліково-аналітична функція, що формалізує процедури оцінювання активів, формування резервів, ведення обліку непередбачених витрат і зобов'язань. Запровадження механізмів страхування, гарантування, сек'юритизації, впровадження стандартів ESG - усе це передбачає адекватну облікову підтримку, без якої зниження вартості капіталу та підвищення рівня довіри залишаються лише декларацією [13].

Отже, зазначені принципи становлять не абстрактний набір цінностей, а практичну модель функціональної здатності інституційної системи до ефективної реалізації біржового фінансування туризму. Їх реалізація в обліково-прозорому середовищі дозволить не лише стабілізувати механізми інвестування, а й сформувати нову якість економічного управління туристичними ініціативами в умовах структурної перебудови.

Очікувані результати впровадження запропонованої моделі інституційного забезпечення використання біржових механізмів у фінансуванні туристичних проєктів варто розглядати крізь призму її потенціалу до трансформації фінансової архітектури галузі. За умов структурної кризи та тривалого обмеження бюджетних можливостей саме така модель дозволить поступово формувати альтернативну систему мобілізації інвестицій, спираючись на механізми відкритого ринку капіталів. Очікується, що вона слугуватиме підґрунтям для подолання залежності туристичного сектору від централізованого державного фінансування, відкриваючи шлях до системної диверсифікації джерел залучення капіталу.

Залучення туристичних проєктів до біржових механізмів дозволить поступово змістити акцент із бюджетно-орієнтованої парадигми на динамічну, ринкову модель, у якій туристичні ініціативи та об'єкти зможуть самостійно ініціювати фінансування стратегічних проєктів, не очікуючи рішень із центру. Такий підхід сприятиме формуванню фінансової автономії регіональних

суб'єктів туризму та посиленню спроможності громад управляти розвитком інфраструктури відповідно до локальних потреб і пріоритетів.

Публічне представлення туристичних проєктів на фондовому ринку у перспективі забезпечуватиме їхню фінансову самодостатність, сприятиме накопиченню кредитної історії, підвищенню інвестиційної привабливості та зміцненню репутаційного капіталу. Водночас така участь у відкритому фінансовому середовищі стимулюватиме впровадження високих стандартів управлінської прозорості, стратегічного прогнозування та дотримання фінансової дисципліни. З часом це трансформуватиме саму ідентичність туристичного бізнесу - від пасивного суб'єкта, залежного від зовнішніх впливів, до активного агента ринку з внутрішніми точками фінансової опори.

У підсумку запропонована модель функціонуватиме як інституційний каталізатор глибших змін у системі фінансування туризму: вона не лише відкриватиме нові канали для залучення інвестицій, а й сприятиме формуванню стійкої довіри до туристичної галузі як до повноцінного елемента регіональної економіки, створюватиме передумови для появи якісно нових форм партнерства між громадою, бізнесом і фінансовим ринком, де туристичні проєкти розвиватимуться не епізодично, а на основі довгострокових, передбачуваних і взаємовигідних відносин.

Висновки. У статті здійснено теоретичне й прикладне осмислення можливостей інституціоналізації біржових механізмів як альтернативного джерела фінансування туристичних проєктів в умовах кризи з урахуванням ролі бухгалтерського обліку як складової інституційного середовища. Обґрунтовано, що традиційна модель фінансування туристичної галузі, яка спирається переважно на фрагментарну бюджетну підтримку та епізодичну приватну ініціативу, виявляється неефективною в умовах економічної та воєнної нестабільності. У відповідь на це запропоновано комплексну модель інституційного забезпечення, яка інтегрує інструменти фондового ринку та

облікову інфраструктуру для забезпечення прозорості, публічності й фінансової достовірності туристичних ініціатив.

Архітектура моделі передбачає взаємодію чотирьох ключових блоків: інституційного, нормативного, суб'єктного та механізмів координації - доповнених елементами обліково-аналітичного супроводу. Її концептуальні засади ґрунтуються на принципах прозорості, доступності, публічності та ризик-менеджменту, що є не лише нормативними вимогами, а й механізмами формування інвестиційної довіри, заснованої на достовірній фінансовій звітності та відповідності облікових процедур вимогам ринку капіталу. Бухгалтерський облік у цій моделі постає не як допоміжна функція, а як невід'ємна частина інституційної логіки забезпечення інвестиційної підзвітності, прогнозованості та реплікованості фінансування.

Очікується, що впровадження запропонованої моделі сприятиме не лише диверсифікації джерел фінансування та зменшенню залежності туристичної галузі від нестабільних бюджетних трансфертів, а й підвищенню фінансової самодостатності суб'єктів туризму через підключення до публічного ринку капіталів. Водночас це створюватиме інституційні передумови для зміцнення ролі місцевого самоврядування як активного координатора інвестиційних процесів, а також для інституціоналізації біржового фінансування як повноцінного елемента регіональної туристичної політики з чіткими обліковими та аналітичними стандартами.

Таким чином, розроблена модель формує концептуальну основу для переосмислення фінансових стратегій у сфері туризму на засадах ринкової відкритості, облікової прозорості та інституційної стійкості. Перспективний напрям подальших досліджень пов'язаний із механізмами обліково-правового супроводу емісії туристичних облігацій, лістингу галузевих проєктів на фондових платформах та стандартизацією обліку біржових операцій у діяльності туристичних підприємств.

Список використаних джерел

1. Haponenko, H., Parfinenko, A., & Shamara, I. (2023). The concept of sustainable development of tourism in post-war ukraine as a priority direction of comprehensive recovery of the industry. *Publishing House "Baltija Publishing"*.
<http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/339/9332/19461-1>
2. Журба, І., Несторишен, І., & Матюх, С. (2022). Економіка підприємств туристичної галузі: проблеми та перспективи розвитку. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*, 304(2 (2)), 7-12.
<https://herald.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/download/1052/1070>
3. Балаш, Л. Я., & Гринишин, Г. М. (2020). Інвестиційна привабливість туристичного бізнесу України.
https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/7592/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%20%281%29_38-42.pdf
4. Романів, Н. В. (2023). *Механізми забезпечення конкурентоспроможності територіальної громади* (Doctoral dissertation, Тернопіль, ЗУНУ).
http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/50564/1/%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B2_%D0%94%D0%A1%D0%9F%D0%A3%D0%90%D0%B7%D0%BC-21.pdf
5. Hadi, D. M. (2023). Travel and leisure stocks' exposure to exchange rates. *Annals of Tourism Research Empirical Insights*, 4(2), 100111.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666957923000265>
6. Герасименко, Т. В., Омеляненко, Д. М., & Кувавіна, В. Є. (2024). Виклики та перспективи залучення інвестицій у туристичну сферу України в повоєнний період. *Управління змінами та інновації*, (12), 20-24.
<https://cmi.politehnica.zp.ua/index.php/journal/article/download/162/155>
7. Паньків, Н., & Паздерська, Л. (2025). Тенденції розвитку культурно-пізнавального туризму на заході України в умовах російсько-української війни

на прикладі ТО «ВІДВІДАЙ». *Development Service Industry Management*, (1), 291-306. <https://dsim.khmnu.edu.ua/index.php/dsim/article/download/333/336>

8. Паньків, Н., & Єлісєєва, Т. (2024). Львівщина, як перспективний регіон України для сталого розвитку туризму та рекреації. *Development Service Industry Management*, (2), 83-95. <https://dsim.khmnu.edu.ua/index.php/dsim/article/download/134/136>

9. Завербний, А. С., & Пушак, Я. Я. (2021). Проблеми та перспективи розвитку рекреаційної та туристичної сфер Львівщини за євроінтеграційних умов: інвестиційний аспект. *Управління економікою: теорія та практика*. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/186762/05-Zaverbnyi.pdf?sequence=1>

10. Нагірняк, А. (2021). Львівщина як складова туристичної галузі України. *Економіка та суспільство*, (30). <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/643/617>

11. Помаза-Пономаренко, А. Л., Долнікова, Ю., & Лядер, А. (2022). Проблеми та перспективи розвитку туризму в сучасних умовах. <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/16837>

12. Мацюк, С. П. (2025). Потенціал використання цінних паперів для активізації малого і середнього бізнесу у сфері туризму під час фінансової нестабільності. *Академічні візії*, (39). <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/download/1812/1677>

13. Бабко, Н. (2023). Ефективний ризик-менеджмент як стратегічний інструмент для сталого розвитку підприємств туристичної індустрії. *Effective risk management as a strategic tool for sustainable development of tourism industry enterprises. Організаційний комітет конференції*, 150. <https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/9037d50c-63bc-45ee-b88d-f11b3fbf91ae/download>

14. Ковбас, Г. І., & Прокопенко, І. В. (2025). Інтелектуальні алгоритми та аналітика даних у сучасних маркетингових системах . *Академічні візії*, (41). вилучено із <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1833>

15. Балдинюк, В. М. (2023). Ризик-менеджмент як інструмент управління діяльності суб'єктів господарювання. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-39>.